ATHARVA VEDA

(Volume V)

(English translation of Mantras with Sanskrit text and transliteration)

अथर्ववेद

पंचम भागः

ATHARVA VEDA

Volume V

[Kāṇḍa XVI-XIX]

अथर्ववेद

पंचमः भागः

[काण्ड 16-19]

English Translation

by

Swami Satya Prakash Saraswati

and

Udaya Vir Viraj

DAV Publication Division

Delhi-110034

Transliteration based on the text of Theodor Aufrecht.

Edition - April 2008
Edition - April 2012

ISBN : 978-81-89492-28-1
ISBN : 978-81-89492-23-6 (Set)

ATHARVAVEDA. Vol. V

Published by the **D.A.V. Publication Division,**
Arya Samaj Building, UP Block, Pitampura, Delhi-110034
e-mail : davpubdiv@gmail.com
www.publication.davcmc.net.in
Phone : (011) 27321552 Telefax : (011) 27321477

About this Edition

The great reformer, Swami Dayanand who ushered in a renaissance of Indian society towards the end of 19th century had ordained that :

> *The vedas are the source of true knowledge. To read and understand the vedas is the supreme duty of one and all.*

This is one of the ten Principles of the Arya Samaj as laid down by Swami ji. Importance and relevance of the Vedas has been succinctly said in the Upanishadas also :

> वेदेन वै देवा असुराणां वित्तं वेद्यमविन्दन्त
> तद् वेदस्य वेदत्वम् । (Taittiriya samhita : 1.7.4.6 तैत्तिरीय संहिता)

> *The Vedas are so called because each statement therein informs a man of the ideals of human life, called the Law of Righteousness, to understand which there is no better source.*

To meet the need of a modern, easy to understand English translation of the Vedas, the Veda Pratishthan of DAV College Managing Committee, New Delhi had been publishing complete translation of the four Vedas in twenty-two volumes since 1977. The first edition was well produced and well received. Later as this important task slipped into inexperienced hands, quality of printing and paper became inferior while the price was unduly raised.

In the year 2008, the responsibility of publishing and propagating the Vedas has been taken over by the Publication Division of the DAV College Managing Committee. This new 2008 edition has far superior production values and is priced at less then one-third of the price it was being sold so far.

Our object is to make the Vedas easily affordable for every one who is interested in having a set of the four Vedas in his home for him and the family members to read and benefit by their divine message.

We propose to publish the Hindi translation of the four Vedas also in the near future and offer at a very moderate price. We seek your cooperation in this noble task.

Vishwa Nath
Vice President
DAV College Managing Committee

Contents

Kāṇḍa - XVI

षोडशं काण्डम्

अथ षोडशं काण्डम् ॥

[१] प्रथमः पर्यायः

(१-१३) मन्त्रोक्तार्थस्यास्य पर्यायस्याथर्वा ऋषिः। प्रजापतिर्देवता। (१, ३) प्रथमतृतीययोर्द्विपदा साम्नी बृहती, (२, १०) द्वितीयादशम्योर्याजुषी त्रिष्टुप्, (४) चतुर्थ्या आसुरी गायत्री, (५) पञ्चम्या द्विपदा साम्नी पङ्क्तिः, (६) षष्ठ्याः साम्न्यनुष्टुप्, (७) सप्तम्या निचृद्विराड्गायत्री, (८) अष्टम्याः साम्नी पङ्क्तिः, (९) नवम्या आसुरी पङ्क्तिः, (११) एकादश्याः साम्न्युष्णिक्, (१२-१३) द्वादशीत्रयोदश्योरार्च्यनुष्टुप् छन्दांसि॥

अतिसृष्टो अपां वृषभोतिसृष्टा अग्नयो दिव्याः ॥१॥
रुजन्परिरुजन्मृणन्प्रमृणन् ॥२॥
म्रोको मनोहा खनो निर्दाह आत्मदूषिस्तनूदूषिः ॥३॥
इदं तमति सृजामि तं माभ्यवनिक्षि ॥४॥
तेन तमभ्यतिसृजामो यो३स्मान्द्वेष्टि यं वयं द्विष्मः ॥५॥
अपामग्रमसि समुद्रं वोभ्यवसृजामि ॥६॥

अतिऽसृष्टः । अपाम् । वृषभः । अतिऽसृष्टाः । अग्नयः । दिव्याः ॥ १ ॥

रुजन् । परिऽरुजन् । मृणन् । प्रऽमृणन् ॥ २ ॥

म्रोकः । मनःऽहा । खनः । निःऽदाहः । आत्मऽदूषिः । तनूऽदूषिः ॥ ३ ॥

इदम् । तम् । अति । सृजामि । तम् । मा । अभिऽअवनिक्षि ॥ ४ ॥

तेन । तम् । अभिऽअतिसृजामः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । वयम् । द्विष्मः ॥ ५ ॥

अपाम् । अग्रम् । असि । समुद्रम् । वः । अभिऽअवसृजामि ॥ ६ ॥

PARYĀYA - I

Prajāpati

XVI.1.1 Sent away is the showerer of waters; sent away are the fires celestial.

XVI.1.2 Breaking, shattering, crushing, slaughtering,

XVI.1.3 Utterly destructive, mind-killer, digger in, burner, ruiner of soul, ruiner of body,

XVI.1.4 Now I let him loose. May I not receive him back.

XVI.1.5 Thereby we slay him, who hates us, (and) whom we hate.

XVI.1.6 You are the foremost part of the waters. I let you loose towards the ocean.

योऽप्स्व१ग्निरति तं सृजामि म्रोकं खनिं तनूदूषिम् ॥७॥
यो व आपोऽग्निराविवेश स एष यद्वो घोरं तदेतत् ॥८॥
इन्द्रस्य व इन्द्रियेणाभि षिञ्चेत् ॥९॥
अरिप्रा आपो अप रिप्रमस्मत् ॥१०॥
प्रास्मदेनो वहन्तु प्र दुष्ष्वप्न्यं वहन्तु ॥११॥
शिवेन मा चक्षुषा पश्यतापः शिवया तन्वोप स्पृशत त्वचं मे ॥१२॥
शिवानग्नीनप्सुषदो हवामहे मयि क्षत्रं वर्च आ धत्त देवीः ॥१३॥

यः । अप्ऽसु । अग्निः । अति । तम् । सृजामि । म्रोकम् । खनिम् । तनूऽदूषिम् ॥ ॥७॥
यः । वः । आपः । अग्निः । आऽविवेश । सः । एषः । यत् । वः । घोरम् । तत् । एतत् ॥८॥
इन्द्रस्य । वः । इन्द्रियेण । अभि । सिञ्चेत् ॥ ९ ॥
अरिप्राः । आपः । अप । रिप्रम् । अस्मत् ॥ १० ॥
प्र । अस्मत् । एनः । वहन्तु । प्र । दुःऽस्वप्न्यम् । वहन्तु ॥ ११ ॥
शिवेन । मा । चक्षुषा । पश्यत । आपः । शिवया । तन्वा । उप । स्पृशत । त्वचम् । मे ॥
शिवान् । अग्नीन् । अप्सुऽसदः । हवामहे । मयि । क्षत्रम् । वर्चः । आ । धत्त । देवीः ॥१३॥

XVI.1.7 What fire is there in the waters, that, utterly destructive, digging in, ruiner of body, I hereby let loose.

XVI.1.8 O waters, the fire, which had entered you, that is this; what is terrible of you, that is this.

XVI.1.9 Let him anoint you with the strength of the resplendent Lord.

XVI.1.10 O waters unpolluted, may you remove pollution away from us.(Same as X.5.24)

XVI.1.11 May they carry away sin from us; may they carry away the evil dream.

XVI.1.12 O waters, may you look at me with an auspicious eye; may you touch my skin with your auspicious body.

XVI.1.13 We invoke the auspicious fires seated within the waters. May they, the divine ones, bestow ruling power and lustre on me.

[२] द्वितीयः पर्यायः

(१-६) षडृचस्यास्य पर्यायस्याथर्वा ऋषिः । वाग्देवता । (१) प्रथमर्च आसुर्यनुष्टुप्, (२) द्वितीयाया आसुर्युष्णिक्, (३) तृतीयायाः साम्न्युष्णिक्, (४) चतुर्थ्यास्त्रिपदा साम्नी बृहती, (५) पञ्चम्या आर्च्यनुष्टुप्, (६) षष्ठ्याश्च निचृद्विराड्गायत्री छन्दांसि ॥

निर्दुरर्मण्य॒ ऊर्जा मधु॑मती॒ वाक् ॥१॥
मधु॑मती स्थ मधु॑मतीं॒ वाच॑मुदेयम् ॥२॥
उप॑हूतो मे गोपा उप॑हूतो गोपी॒थः ॥३॥
सुश्रुतौ॒ कर्णौ॑ भद्रश्रुतौ॒ कर्णौ॑ भ॒द्रं श्लोकं॑ श्रूयासम् ॥४॥
सुश्रुतिश्च॒ मोप॑श्रुतिश्च मा हासिष्टां॒ सौप॑र्णं॒ चक्षुरज॑स्रं॒ ज्योतिः ॥५॥
ऋषी॑णां प्रस्त॒रो॑ऽसि नमो॑ऽस्तु दैवा॑य प्रस्तरा॑य ॥६॥

निः । दुःऽअर्मण्यः । ऊर्जा । मधुऽमती । वाक् ॥ १ ॥
मधुऽमतीः । स्थ । मधुऽमतीम् । वाच॑म् । उदेयम् ॥ २ ॥
उप॑ऽहूतः । मे । गोपाः । उप॑ऽहूतो । गोपीथः ॥ ३ ॥
सुऽश्रुतौ । कर्णौ । भद्रऽश्रुतौ । कर्णौ । भद्रम् । श्लोकम् । श्रूयासम् ॥ ४ ॥
सुऽश्रुतिः । च । मा । उप॑ऽश्रुतिः । च । मा । हासिष्टाम् । सौप॑र्णम् । चक्षुः । अजस्रम् । ज्योतिः ॥
ऋषीणाम् । प्रऽस्तरः । असि । नमः । अस्तु । दैवाय । प्रऽस्तराय ॥ ६ ॥

[३] तृतीयः पर्यायः

(१-६) षडृचस्यास्य पर्यायस्य ब्रह्मा ऋषिः । आदित्यो देवता । (१) प्रथमर्च आसुरी गायत्री, (२-३) द्वितीयातृतीययोरार्च्यनुष्टुप्, (४) चतुर्थ्याः प्राजापत्या त्रिष्टुप्, (५) पञ्चम्याः साम्न्युष्णिक्, (६) षष्ठ्याश्च द्विपदा साम्नी त्रिष्टुप् छन्दांसि ॥

मूर्धाहं र॑यीणां मूर्धा स॑मानानां भूयासम् ॥१॥

मूर्धा । अहम् । रयीणाम् । मूर्धा । समानानाम् । भूयासम् ॥ १ ॥

PARYĀYA - II

Vāk (speech)

XVI.2.1 Away from dirty rubbish, comes out the vigorous and honey-sweet speech.

XVI.2.2 Full of honey you are; may I speak honey-sweet speech.

XVI.2.3 Invoked is my protector of sense-organs; invoked is the protection.

XVI.2.4 May my two ears be hearing good, ears hearing propitious. May I hear excellent praise.

XVI.2.5 May not the good hearing and attentive listening desert me. May the eagles's eye, the unfailing light (be for me).

XVI.2.6 You are the seat of the seers; homage to the seat divine.

PARYĀYA - III

Āditya

XVI.3.1 May I top riches; may I top my equals.

रुजश्च मा वेनश्च मा हासिष्टां मूर्धा च मा विधर्मा च मा हासिष्टाम् ॥२॥
उर्वश्च मा चमसश्च मा हासिष्टां धर्ता च मा धरुणश्च मा हासिष्टाम् ॥३॥
विमोकश्च मार्द्रपविश्च मा हासिष्टामार्द्रदानुश्च मा मातरिश्वा च मा हासिष्टाम् ॥४॥
बृहस्पतिर्म आत्मा नृमणा नाम हृद्यः ॥५॥
असंतापं मे हृदयमुर्वी गव्यूतिः समुद्रो अस्मि विधर्मणा ॥६॥

रुजः । च । मा । वेनः । च । मा । हासिष्टाम् । मूर्धा । च । मा । विऽधर्मा । च । मा । हासिष्टाम् ॥

उर्वः । च । मा । चमसः । च । मा । हासिष्टाम् । धर्ता । च । मा । धरुणः । च० ॥३॥

विऽमोकः । च । मा । आर्द्रऽपविः । च । मा । हासिष्टाम् । आर्द्रऽदानुः । च । मा । मातरिश्वा । च । मा । हासिष्टाम् ॥४॥

बृहस्पतिः । मे । आत्मा । नृऽमनाः । नाम । हृद्यः ॥ ५ ॥

असम्ऽतापम् । मे । हृदयम् । उर्वी । गव्यूतिः । समुद्रः । अस्मि । विऽधर्मणा ॥ ६ ॥

[४] चतुर्थः पर्यायः

(१-७) सप्तर्चस्यास्य पर्यायस्य ब्रह्मा ऋषिः । आदित्यो देवता । (१, ३) प्रथमातृतीययोर्मन्त्रयोः साम्न्यनुष्टुप्, (२) द्वितीयायाः साम्न्युष्णिक्, (४) चतुर्थ्यास्त्रिपदानुष्टुप्, (५) पञ्चम्या आसुरी गायत्री, (६) षष्ठ्या आर्च्युष्णिक्, (७) सप्तम्याश्च त्रिपदा विराड्गर्भानुष्टुप् छन्दांसि ॥

नाभिरहं रयीणां नाभिः समानानां भूयासम् ॥१॥

नाभिः । अहम् । रयीणाम् । नाभिः । समानानाम् । भूयासम् ॥ १ ॥

XVI.3.2 May lustre and desire not desert me; may the summit and circumference (vidharma) not desert me.

XVI.3.3 May the cauldron and the ladle not desert me; may the support and the base not desert me.

XVI.3.4 May not the (hurling) shooting and the moist arrow desert me; may not the granter ~~of~~ moisture and the atmospheric wind desert me.

XVI.3.5 The Lord supreme is my self, friend of men by name, pleasing to heart.

XVI.3.6 Free from distress is my heart; wide is my place of residence; I am ocean by circumference.

PARYĀYA - IV

Āditya

XVI.4.1 May I be the centre of riches; may I be the centre of my equals.

स्वासदसि सूषा अमृतो मर्त्येष्वा ॥२॥
मा मां प्राणो हासीन्मो अपानोऽवहाय परा गात् ॥३॥
सूर्यो माह्नः पात्वग्निः पृथिव्या वायुरन्तरिक्षाद्यमो मनुष्येभ्यः सरस्वती पार्थिवेभ्यः ॥४॥
प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मा जने प्र मेषि ॥५॥
स्वस्त्यद्योषसो दोषसश्च सर्व आपः सर्वगणो अशीय ॥६॥
शक्वरी स्थ पशवो मोप स्थेषुर्मित्रावरुणौ मे प्राणापानावग्निर्मे दक्षं दधातु ॥७॥

सुऽआसत् । असि । सुऽउषाः । अमृतः । मर्त्येषु । आ ॥ २ ॥

मा । माम् । प्राणः । हासीत् । मो इति । अपानः । अवऽहाय । परा । गात् ॥ ३ ॥

सूर्यः । मा । अह्नः । पातु । अग्निः । पृथिव्याः । वायुः । अन्तरिक्षात् । यमः । मनुष्येभ्यः । सरस्वती । पार्थिवेभ्यः ॥ ४ ॥

प्राणापानौ । मा । मा । हासिष्टम् । मा । जने । प्र । मेषि ॥ ५ ॥

स्वस्ति । अद्य । उषसः । दोषसः । च । सर्वाः । आपः । सर्वऽगणः । अशीय ॥६॥

शक्वरीः । स्थ । पशवः । मा । उप । स्थेषुः । मित्रावरुणौ । मे । प्राणापानौ । अग्निः । मे । दक्षम् । दधातु ॥ ७ ॥

[५] पञ्चमः पर्यायः

(१-१०) दशर्चस्यास्य पर्यायस्य यम ऋषिः । दुःस्वप्ननाशनं देवता । [१, ४-६ (१)] प्रथमर्चश्चतुर्थ्यादितृचस्य प्रथमावसानानां च विराड्गायत्री, [२, ४-७ (२), ९] द्वितीयायाश्चतुर्थ्यादिचतुर्द्वितीयावसानानां नवम्याश्च प्राजापत्या गायत्री, [३, ४-७ (३), १०] तृतीयायाश्चतुर्थ्यादिचतुस्तृतीयावसानानां दशम्याश्च द्विपदा साम्नी बृहती, [७(१)] सप्तम्याः प्रथमावसानस्य भुरिग्विराड्गायत्री, (८) अष्टम्याश्च स्वराड्विराड्गायत्री छन्दांसि ॥

विद्म ते स्वप्न जनित्रं ग्राह्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ॥१॥

विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । ग्राह्याः । पुत्रः । असि । यमस्य । करणः ॥ १ ॥

XVI.4.2 You are self-seated, enjoyer of good dawn, an immortal among mortals.

XVI.4.3 May in-breath not desert me; may out-breath also not go away deserting me.

XVI.4.4 May the sun protect me from sky (ahnah), the fire from earth, the wind from midspace, the controller Lord from men and the speech from kings.

XVI.4.5 May both, the in-breath and the out-breath, not desert me. May I not be killed by man.

XVI.4.6 May the dawns and dusks be auspicious today. May I enjoy waters with all my people hail and hearty.

XVI.4.7 Cows you are. May the cattle come to me. May the Lord friendly and venerable preserve my in-breath and out-breath. May the adorable Lord grant me dexterity.

PARYĀYA - V

Against evil dreams

XVI.5.1 O dream, we know your place of origin: you are son of gripping disease; an instrument of the Controller Lord.

अन्तकोसि मृत्युरसि ॥२॥
तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥३॥
विद्म ते स्वप्न जनित्रं निर्ऋत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।
अन्तकोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥४॥
विद्म ते स्वप्न जनित्रमभूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।
अन्तकोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥५॥
विद्म ते स्वप्न जनित्रं निर्भूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।
अन्तकोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥६॥
विद्म ते स्वप्न जनित्रं पराभूत्याः पुत्रोऽसि यमस्य करणः ।
अन्तकोसि मृत्युरसि । तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥७॥
विद्म ते स्वप्न जनित्रं देवजामीनां पुत्रोऽसि यमस्य करणः ॥८॥

अन्तकः । असि । मृत्युः । असि ॥ २ ॥
तम् । त्वा । स्वप्न । तथा । सम् । विद्म । सः । नः । स्वप्न । दुःऽस्वप्न्यात् । पाहि ॥
विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । निःऽऋत्याः । पत्रः ।०। ०॥ ४ ॥
विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । अभूत्याः । पुत्रः ।० ।०॥ ५ ।
विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । निःऽभूत्याः । पुत्रः ।० ।०॥ ६ ॥
विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । पराऽभूत्याः । पुत्रः ।० ।०॥ ७ ॥
विद्म । ते । स्वप्न । जनित्रम् । देवऽजामीनाम् । पुत्रः । असि । यमस्य । करणः ॥ ८ ॥

XVI.5.2 You are the ender; you are death.

XVI.5.3 As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.

XVI.5.4 O dream, we know your place of origin; you are son of misery; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.

XVI.5.5 O dream, we know your place of origin; you are son of poverty; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come, to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.

XVI.5.6 O dream, we know your place of origin; you are son of the loss of wealth; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come, to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.

XVI.5.7 O dream, we know your place of origin; you are son of defeat; an instrument of the Controller Lord. You are the ender; you are death. As such, O dream, we come to an agreement with you. May you, as such, O dream, shield us from the evil dream.

XVI.5.8 O dream, we know your place of origin; you are son of perverted senses (devajāmī); an instrument of the Controller Lord.

अन्तकोसि मृत्युरसि ॥९॥
तं त्वा स्वप्न तथा सं विद्म स नः स्वप्न दुष्वप्न्यात्पाहि ॥१०॥

अन्तकः । असि । मृत्युः । असि ॥ ९ ॥

तम् । त्वा । स्वप्न । तथा । सम् । विद्म । सः । नः । स्वप्न । दुःऽस्वप्न्यात् । पाहि ॥

[६] षष्ठः पर्यायः

(१-११) एकादशर्चस्यास्य पर्यायस्य यम ऋषिः । उषा देवता । (१-४) प्रथमादिचतसृणामृचां प्राजापत्यानुष्टुप्, (५) पञ्चम्याः साम्नी पङ्क्तिः, (६) षष्ठ्या निचृदार्षी बृहती, (७) सप्तम्या द्विपदा साम्नी बृहती, (८) अष्टम्या आसुरी जगती, (९) नवम्या आसुरी बृहती, (१०) दशम्या आर्च्युष्णिक्, (११) एकादश्याश्च त्रिपदा यवमध्या गायत्री आर्च्यनुष्टुब्वा छन्दांसि ।

अजैष्माद्यासनामाद्याभूमानागसो वयम् ॥१॥
उषो यस्माद्दुष्वप्न्यादभैष्माप तदुच्छतु ॥२॥
द्विषते तत्परा वह शपते तत्परा वह ॥३॥
यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तस्मा एनद्गमयामः ॥४॥
उषा देवी वाचा संविदाना वाग्देव्युषसा संविदाना ॥५॥

अजैष्म । अद्य । असनाम । अद्य । अभूम । अनागसः । वयम् ॥ १ ॥

उषः । यस्मात् । दुःऽस्वप्न्यात् । अभैष्म । अप । तत् । उच्छतु ॥ २ ॥

द्विषते । तत् । परा । वह । शपते । तत् । परा । वह ॥ ३ ॥

यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तस्मै । एनत् । गमयामः ॥ ४ ॥

उषाः । देवी । वाचा । सम्ऽविदाना । वाक् । देवी । उषसा । सम्ऽविदाना ॥ ५ ॥

XVI.5.9 You are the ender; you are death. (Same as XVI.5.2)

XVI.5.10 As such, O dream, we come to an agreement with you. May you as such, O dream, shield us from the evil dream. (Same as XVI.5.3)

PARYĀYA - VI

Charm to avert evil dreams

XVI.6.1 We have won today; we have been successful today; we have become free from guile.

XVI.6.2 From which evil dream we have been afraid, may the dawn dispel that away.

XVI.6.3 May you carry it away to him, who hates; may you carry it away to him, who curses.

XVI.6.4 Whom we hate, and who also hates us, to him we make it go.

XVI.6.5 May the divine dawn in concord with the speech, and the divine speech in concord with the dawn;

उषस्पतिर्वाचस्पतिना संविदानो वाचस्पतिरुषस्पतिना संविदानः ॥६॥
तेऽमुष्मै परा वहन्त्वरायान्दुर्णाम्नः सदान्वाः ॥७॥
कुम्भीकां दूषीकाः पीयकान् ॥८॥
जाग्रद्दुष्वप्न्यं स्वप्नेदुष्वप्न्यम् ॥९॥
अनागमिष्यतो वरानवित्तेः संकल्पानमुच्या द्रुहः पाशान् ॥१०॥
तदमुष्मा अग्ने देवाः परा वहन्तु वध्रिर्यथासद्विथुरो न साधुः ॥११॥

उषः । पतिः । वाचः । पतिना । सम्ऽविदानः । वाचः । पतिः । उषः । पतिना । सम्ऽविदानः ॥
ते । अमुष्मै । परा । वहन्तु । अरायान् । दुःऽनाम्नः । सदान्वाः ॥ ७ ॥
कुम्भीकाः । दूषीकाः । पीयकान् ॥ ८ ॥
जाग्रत्ऽदुःस्वप्न्यम् । स्वप्नेऽदुःस्वप्न्यम्[१] ॥ ९ ॥
अनागमिष्यतः । वरान् । अवित्तेः । सम्ऽकल्पान् । अमुच्याः । द्रुहः । पाशान् ॥१०॥
तत् । अमुष्मै । अग्ने । देवाः । परा । वहन्तु । वध्रिः । यथा । असत् । विथुरः । न । साधुः ॥

[७] सप्तमः पर्यायः

(१–१३) त्रयोदशर्चस्यास्य पर्यायस्य यम ऋषिः । दुःस्वप्ननाशनं देवता । (१) प्रथमर्चः पङ्क्तिः, (२) द्वितीयायाः साम्न्यनुष्टुप्, (३) तृतीयाया आसुर्युष्णिक्, (४) चतुर्थ्याः प्राजापत्या गायत्री, (५) पञ्चम्या आर्च्युष्णिक्, (६, ९, ११) षष्ठीनवम्येकादशीनां साम्नी बृहती, (७) सप्तम्या याजुषी गायत्री, (८) अष्टम्याः प्राजापत्या बृहती, (१०) दशम्याः साम्नी गायत्री, (१२) द्वादश्या भुरिक् प्राजापत्यानुष्टुप्, (१३) त्रयोदश्या आसुरी त्रिष्टुप् छन्दांसि ॥

तेनैनं विध्याम्यभूत्यैनं विध्यामि निर्भूत्यैनं विध्यामि
पराभूत्यैनं विध्यामि ग्राह्यैनं विध्यामि तमसैनं विध्यामि ॥१॥

तेन । एनम् । विध्यामि । अभूत्या । एनम् । विध्यामि । निःऽभूत्या । एनम् । विध्यामि ।
पराऽभूत्या । एनम् । विध्यामि । ग्राह्या । एनम् । विध्यामि । तमसा । एनम् । विध्यामि ॥ १ ॥

XVI.6.6 may the Lord of dawn in concord with the Lord of speech, and the Lord of speech in concord with the Lord of dawn;

XVI.6.7 may they carry away to so and so the miseries, evil-named diseases (piles) and ever-crying pains (sadanvās);

XVI.6.8 eye-troubles (kumbhikā), malignant and septic diseases;

XVI.6.9 evil dreaming while awake, evil dreaming while asleep;

XVI.6.10 blessing that will never come true, wishes that will be fulfilled, and the nooses of hatred that will never be released;

XVI.6.11 all this, O adorable Lord, may the bounties of Nature carry away to so and so, so that he may become impotent, suffering from pain and not in good shape.

PARYĀYA - VII

An imprecation on an enemy

XVI.7.1 With that I pierce this man; I pierce him with poverty; I pierce him with loss of wealth; I pierce him with defeat; I pierce him with gripping disease; I pierce him with darkness.

देवानामेनं घोरैः क्रूरैः प्रैषैरभिप्रेष्यामि ॥२॥
वैश्वानरस्यैनं दंष्ट्रयोरपि दधामि ॥३॥
एवानेवाव सा गरत् ॥४॥
यो३ऽस्मान्द्वेष्टि तमात्मा द्वेष्टु यं वयं द्विष्मः स आत्मानं द्वेष्टु ॥५॥
निर्द्विषन्तं दिवो निः पृथिव्या निरन्तरिक्षाद्भजाम ॥६॥
सुयामंश्चाक्षुष ॥७॥
इदमहमामुष्यायणे३ऽमुष्याः पुत्रे दुष्वप्न्यं मृजे ॥८॥
यददोअदो अभ्यगच्छन्यद्दोषा यत्पूर्वां रात्रिम् ॥९॥
यज्जाग्रद्यत्सुप्तो यद्दिवा यन्नक्तम् ॥१०॥

देवानाम् । एनम् । घोरैः । क्रूरैः । प्रऽएषैः । अभिऽप्रेष्यामि ॥ २ ॥
वैश्वानरस्य । एनम् । दंष्ट्रयोः । अपि । दधामि ॥ ३ ॥
एव । अनेव । अव । सा । गरत् ॥ ४ ॥
यः । अस्मान् । द्वेष्टि । तम् । आत्मा । द्वेष्टु । यम् । वयम् । द्विष्मः । सः । आत्मानम् । द्वेष्टु ॥
निः । द्विषन्तम् । दिवः । निः । पृथिव्याः । निः । अन्तरिक्षात् । भजाम ॥ ६ ॥
सुऽयामन् । चाक्षुष ॥ ७ ॥
इदम् । अहम् । आमुष्यायणे । अमुष्याः । पुत्रे । दुःऽस्वप्न्यम् । मृजे ॥ ८ ॥
यत् । अदःऽअदः । अभिऽअगच्छम् । यत् । दोषा । यत् । पूर्वाम् । रात्रिम् ॥ ९ ॥
यत् । जाग्रत् । यत् । सुप्तः । यत् । दिवा । यत् । नक्तम् ॥ १० ॥

XVI.7.2 I summon him through the terrible and cruel messengers of the bounties of Nature.

XVI.7.3 I put him between the two jaws of the benefactor of all men.

XVI.7.4 This way or that way, may she (the calamity) swallow him down.

XVI.7.5 Whoever hates us, may his own self hate him; may he, whom we hate, hate his own self.

XVI.7.6 Out of heave, out of earth and out of midspace we drive away the hater.

XVI.7.7 O excellent controller, son of vision,

XVI.7.8 I, hereby, send an evil dream unto him, descendant of so and so, the son of so and so mother.

XVI.7.9 What (faults), this and that, I have found, what at dusk, what in the early night;

XVI.7.10 what while awake, what while asleep, what by day, what by night;

यदहरहरभिगच्छामि तस्मादेनमव दये ॥११॥
तं जहि तेन मन्दस्व तस्य पृष्टीरपि शृणीहि ॥१२॥
स मा जीवीत्तं प्राणो जहातु ॥१३॥

यत् । अहःऽअहः । अभिऽगच्छामि । तस्मात् । एनम् । अव । दये ॥ ११ ॥

तम् । जहि । तेन । मन्दस्व । तस्य । पृष्टीः[1] । अपि । शृणीहि ॥ १२ ॥

सः । मा । जीवीत् । तम् । प्राणः । जहातु ॥ १३ ॥

[८] अष्टमः पर्यायः

(१-३३) नवत्रिंशदृचस्यास्य पर्यायस्य यम ऋषिः । दुःस्वप्ननाशनं देवता । [१, ५-२९ (१), ३०] प्रथमर्चः पञ्चम्यादिपञ्चविंशतेः प्रथमावसानयोः त्रिंशत्याश्चैकपदा यजुर्ब्राह्म्यनुष्टुप्, [२, ५-२९ (२), ३१] द्वितीयायाः पञ्चम्यादिपञ्चविंशतेर्द्वितीयावसानयोरेकत्रिंशत्याश्च त्रिपदा निचृद्गायत्री, (३) तृतीयायाः प्राजापत्या गायत्री, [४, ५-२९ (४), ३३] चतुर्थ्याः पञ्चम्यादिपञ्चविंशतेश्चतुर्थावसानयोः त्रयस्त्रिंशत्याश्च त्रिपदा प्राजापत्या त्रिष्टुप्, [५-७ (३), १२ (३), २० (३), २२ (३), २७ (३)] पञ्चम्यादित्र्यृचस्य द्वादशीविंशीद्वाविंशीसप्तविंशीनाञ्च तृतीयावसानयोरासुरी जगती, [८ (३), १०-११ (३), १३-१४ (३), १६ (३), २१ (३)] अष्टमीदशम्येकादशीत्रयोदशीचतुर्दशीषोडश्येकविंशीनां तृतीयावसानयोरासुरी त्रिष्टुप्, [९ (३), १५ (३), १७-१९ (३), २३-२६ (३), ३२] नवमीपञ्चदश्योः सप्तदश्यादित्र्यृचस्य त्रयोविंश्यादिचतसृणाञ्च तृतीयावसानयोः द्वात्रिंश्याश्चासुरी पङ्क्तिः, [२८-२९ (३)] अष्टाविंश्येकोनत्रिंश्योश्च तृतीयावसानयोरासुरी बृहती छन्दांसि ॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ॥१॥
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ॥२॥
स ग्राह्याः पाशान्मा मोचि ॥३॥
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥४॥

जितम् । अस्माकम् । उत्ऽभिन्नम् । अस्माकम् । ऋतम् । अस्माकम् । तेजः । अस्माकम् । ब्रह्म । अस्माकम् । स्वः । अस्माकम् । यज्ञः । अस्माकम् । पशवः । अस्माकम् । प्रऽजाः । अस्माकम् । वीराः । अस्माकम् ॥ १ ॥

तस्मात् । अमुम् । निः । भजामः । अमुम् । आमुष्यायणम् । अमुष्याः । पुत्रम् । असौ । यः ॥

सः । ग्राह्याः । पाशात् । मा । मोचि ॥ ३ ॥

तस्य । इदम् । वर्चः । तेजः । प्राणम् । आयुः । नि । वेष्टयामि । इदम् । एनम् । अधराञ्चम् । पादयामि ॥ ४ ॥

XVI.7.11 what I find day in and day out, therefrom I cut him off.

XVI.7.12 Strike him down. Rejoice in it. Crush his ribs also.

XVI.7.13 May he not live; may the vital breath quit him. (part of Av. X.5.25)

PARYĀYA - VIII

XVI.8.1 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons.

XVI.8.2 From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one.

XVI.8.3 May he not be freed from the noose of the gripping disease (paralysis).

XVI.8.4 Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्मुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स निर्ऋत्याः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥५॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्माद्मुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोभूत्याः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥६॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
स्माद्मुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
निर्भूत्याः पाशान्मा मोचि ।
स्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥७॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
ज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
स्माद्मुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
पराभूत्याः पाशान्मा मोचि ।
स्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥८॥

०। सः । निःऽऋत्याः । पाशात् ।० ॥ ५ ॥
०। सः । अभूत्याः । पाशात् । ० ॥ ६ ॥
० । सः । निःऽभूत्याः । पाशात् ।० ॥ ७ ॥

XVI.8.5 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of misery. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.6 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of poverty. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.7 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of loss of wealth. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.8 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be freed from the noose of defeat. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स दैवजामीनां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥९॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स बृहस्पतेः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१०॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स प्रजापतेः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥११॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स ऋषीणां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१२॥

०।० । सः । दे॒व॒ऽजा॒मीनाम् । पाशात् ।० ॥ ९ ॥

०।० । सः । बृह॒स्पतेः । पाशात् ।० ॥ १० ॥

०।० । सः । प्र॒जाऽपतेः । पाशात् ।० ॥११॥

०।० । सः । ऋषीणाम्[1] । पाशात् ।० ॥ १२ ॥

XVI.8.9 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the perverted sense-organs (devajāmī). Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.10 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord of knowledge. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.11 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord of creatures. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.12 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seers. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आर्षेयाणां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१३॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोङ्गिरसां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१४॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आङ्गिरसानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१५॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोथर्वणां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१६॥

०।० । सः । आर्षेयाणाम् । पाशात् ।० ॥ १३ ॥

०।० । सः । अङ्गिरसाम् । पाशात् ।० ॥ १४ ॥

०।० । सः । आङ्गिरसानाम् । पाशात् ।० ॥ १५ ॥

०।० । सः । अथर्वणाम् । पाशात् ।० ॥ १६ ॥

XVI.8.13 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of seers. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.14 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the brilliant austere sages. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.15 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the brilliant austere sages. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.16 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seekers of the supreme. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३ऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आथर्वणानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१७॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३ऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स वनस्पतीनां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१८॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३ऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स वानस्पत्यानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥१९॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३ऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स ऋतूनां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२०॥

०।० । सः । आथर्वणानाम् । पाशात् ।० ॥ १७ ॥

०।० । सः । वनस्पतीनाम् । पाशात् ।० ॥ १८ ॥

०।०। सः । वानस्पत्यानाम् । पाशात् ।० ॥ १९ ॥

०।० । सः । ऋतूनाम् । पाशात् । ० ॥ २० ॥

XVI.8.17 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the seekers of the supreme. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.18 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the lords of the forests. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.19 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the descendants of the lords of the forests. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.20 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the seasons. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स आर्तवानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२१॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स मासानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२२॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोऽर्धमासानां पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२३॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञो३स्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोऽहोरात्रयोः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२४॥(१९)

०।०। सः । आर्तवानाम् । पाशात् ।० ॥ २१ ॥
०।०। सः । मासानाम् । पाशात् ।० ॥ २२ ॥
०।०। सः । अर्धऽमासानाम् । पाशात् ।० ॥ २३ ॥
०।०। सः । अहोरात्रयोः । पाशात् ।० ॥ २४ ॥

XVI.8.21 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the groups of the seasons. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.22 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the months. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.23 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the half-months. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.24 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the day and night. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
सोऽह्नोः संयतोः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२५॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स द्यावापृथिव्योः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२६॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स इन्द्राग्न्योः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२७॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोऽस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोऽस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोऽमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स मित्रावरुणयोः पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२८॥

०।०। सः । अह्नोः । सम्ऽयतोः । पाशात् ।० ॥ २५ ॥

०।०। सः । द्यावापृथिव्योः । पाशात् ।० ॥ २६ ॥

०।०। सः । इन्द्राग्न्योः । पाशात् ।० ॥ २७ ॥

०।०। सः । मित्रावरुणयोः । पाशात् ।० ॥ २८ ॥

XVI.8.25 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the two days tied together. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.26 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the heaven and earth. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.27 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord resplendent and adorable. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.28 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the Lord friendly and venerable. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ।
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ।
स राज्ञो वरुणस्य पाशान्मा मोचि ।
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥२९॥
जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमृतमस्माकं तेजोस्माकं ब्रह्मास्माकं स्वरस्माकं
यज्ञोऽस्माकं पशवोस्माकं प्रजा अस्माकं वीरा अस्माकम् ॥३०॥
तस्मादमुं निर्भजामोमुमामुष्यायणममुष्याः पुत्रमसौ यः ॥३१॥
स मृत्योः पड्वीशात्पाशान्मा मोचि ॥३२॥
तस्येदं वर्चस्तेजः प्राणमायुर्नि वेष्टयामीदमेनमधराञ्चं पादयामि ॥३३॥

०।०। सः । राज्ञः । वरुणस्य । पाशात् ।० ॥ २९ ॥

जितम् । अस्माकम् । ऋतम् । अस्माकम् । तेजः । अस्माकम् । ब्रह्म । अस्माकम् । स्वः । अस्माकम् । यज्ञः । अस्माकम् । पशवः । अस्माकम् । प्रऽजाः । अस्माकम् । वीराः । अस्माकम् ॥ ३० ॥

तस्मात् । अमुम् । निः । भजामः । अमुम् । आमुष्यायणम् । अमुष्याः । पुत्रम् । असौ । यः ॥

सः । मृत्योः । पड्वीशात् । पाशात् । मा । मोचि ॥ ३२ ॥

तस्य । इदम् । वर्चः । तेजः । प्राणम् । आयुः । नि । वेष्टयामि । इदम् । एनम् । अधराञ्चम् । पादयामि ॥ ३३ ॥

[९] नवमः पर्यायः

(१-४) चतुर्ऋचस्यास्य पर्यायस्य यम ऋषिः। (१) प्रथमर्चः प्रजापतिः, (२) द्वितीयाया मन्त्रोक्ताः, (३-४) तृतीया-चतुर्थ्योश्च सूर्यो देवताः। (१) प्रथमाया आर्च्यनुष्टुप्, (२) द्वितीयाया आर्च्युष्णिक्, (३) तृतीयायाः साम्नी पङ्क्तिः, (४) चतुर्थ्याश्च परोष्णिक् छन्दांसि ॥

जितमस्माकमुद्भिन्नमस्माकमभ्यष्ठां विश्वाः पृतना अरातीः ॥१॥

जितम् । अस्माकम् । उत्ऽभिन्नम् । अस्माकम् । अभि । अस्थाम् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः ॥

XVI.8.29 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one. May he not be released from the noose of the venerable king. Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

XVI.8.30 Ours be the conquest; ours the rise up; ours the righteousness; ours the brilliance; ours the knowledge; ours the bliss; ours the sacrifice; ours the cattle; ours the progeny; ours be the heroic sons. (Same as XVI.8.1)

XVI.8.31 From sharing that we exclude so and so, the descendant of so and so, the son of so and so mother, that yonder one.

XVI.8.32 May he not be freed from the fetter, from the noose of death.

XVI.8.33 Now I wrap up his lustre, brilliance, vital breath and life-span. Here I make him fall down below.

PARYĀYA - IX

To Secure Wealth

XVI.9.1 Ours be the conquest; ours be the rise-up. May I withstand all the enemy hordes.

तदुग्निराह तदु सोम आह पूषा मा धात्सुकृतस्य लोके ॥२॥
अगन्म स्वः स्वरगन्म सं सूर्यस्य ज्योतिषागन्म ॥३॥
वस्योभूयाय वसुमान्यज्ञो वसु वंशिषीय वसुमान्भूयासं वसु मयि धेहि ॥४॥

तत् । अग्निः । आह । तत् । ऊं इति । सोमः । आह । पूषा । मा । धात् । सुऽकृतस्य । लोके ॥२॥
अगन्म । स्वः । स्वः । अगन्म । सम् । सूर्यस्य । ज्योतिषा । अगन्म ॥ ३ ॥
वस्यःऽभूयाय । वसुऽमान् । यज्ञः । वसु । वंसिषीय । वसुऽमान् । भूयासम् । वसु । मयि । धेहि ॥

॥ इति षोडशं काण्डम् ॥
[सूक्तानि ९, मन्त्राः १०३]

XVI.9.2 The adorable Lord says so; the blissful Lord also says so. May the nourisher Lord set me in the world of virtuous.

XVI.9.3 We have attained light; we have attained bliss. We are united with the light of the sun.

XVI.9.4 For increase in wealth is the wealth-bestowing sacrifice. May I obtain wealth. May I become wealthy. Bestow wealth on me.

Here ends Kāṇḍa XVI
Hymns 9, Verses 103
